

()

:

:

:

()

کل منابع و مصارف شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در سال ۱۳۸۴ معادل ۱,۰۵۳,۲۶۰,۷۵۷,۴۰۳ هزار ریال است که نسبت به رقم مشابه سال قبل از ۵۲/۹ درصد رشد برخوردار است. لازم به یادآوری است که اقلام دوبار منظور شده آن جمعاً به میزان ۳۳,۰۳۵,۱۶۲,۰۰۰ هزار ریال (بابت اعتبار طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و کمک زیان یا یارانه) است که در جدول شماره ۱ خلاصه بودجه کل کشور در سال ۱۳۸۴ کسر شده و رقم ماده واحده را به ۱,۵۴۵,۸۵۲,۶۶۱,۰۰۰ هزار ریال تقلیل داده است در صورتی که این رقم در صفحه ۹ لایحه بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور در رقم ماده واحده اعمال نشده و اشتباهاً رقم ماده واحده مبلغ ۱,۵۷۸,۸۸۷,۸۲۳,۰۰۰ هزار ریال به جای رقم مزبور اعلام شده است که نیازمند اصلاح است.

در بند «ر» تبصره «۱۱» لایحه بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور، متن ماده (۳) لایحه برنامه چهارم توسعه متضمن تنظیم روابط دولت و شرکت ملی نفت ایران در قالب بهره مالکانه، حقوق ویژه و نظایر آن، مجدداً مطرح و بار مالی آن در پیوست شماره ۲ لایحه بودجه محاسبه و اعمال شده است. در پیوست مزبور جدول شماره ۱ دو بار ارائه شده است. یک بار با

۱. تصویر کلی ۲
۲. برخی ابهامات حقوقی و بودجه‌ای ۵
۳. جمع‌بندی و پیشنهادها ۱۶
۴. جداول ۲۲

و ارائه شده است. جدول شماره ۱ (با ارزش پایه نفت خام و گاز در مخزن و فرض تصویب بند «ر» تبصره «۱۱») که نتیجه آن به ماده واحده اضافه و لایحه بودجه سال ۱۳۸۴ مبتنی بر آن تهیه شده مؤید موارد زیر است:

۱-۲. درآمدهای عملیاتی ضمن لایحه بودجه سال ۱۳۸۴ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۳ از ۷۱/۱ درصد افزایش برخوردار است که در صوت عدم پذیرش بند «ر» تبصره «۱۱»، درصد افزایش آن با توجه به جدول شماره ۲ این گزارش معادل ۲۹ درصد خواهد بود.

۲-۲. هزینه عملیات جاری از ۶۳/۱ درصد افزایش برخوردار است که در صورت عدم پذیرش بند «ر» تبصره «۱۱»، درصد افزایش آن به ۲۵/۴ درصد تقلیل می‌یابد.

۲-۳. اعتبارات هزینه‌ای (کمک زیان یا یارانه) از ۱ درصد کاهش برخوردار است که حذف بند «ر» تبصره «۱۱» تأثیری بر آن بر جای نمی‌گذارد.

۲-۴. اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از ۴۶/۷ درصد افزایش برخوردار است که حذف بند «ر» تبصره «۱۱» تأثیری بر آن به جای نمی‌گذارد.

۲-۵. تسهیلات بانکی و سایر وام‌های داخلی دریافتی از ۶/۳ درصد کاهش برخوردار است که حذف بند «ر» تبصره «۱۱» تأثیری بر آن به جای نمی‌گذارد.

۲-۶. وام‌های خارجی دریافتی از ۲۴/۸ درصد افزایش برخوردار است که حذف بند «ر» تبصره «۱۱» تأثیری بر آن به جای نمی‌گذارد.

۲-۷. استفاده از دارایی‌های جاری که برای جبران زیان یا کمبود منابع سرمایه‌ای و سایر پرداخت‌ها و دیون کاربرد دارد، از ۹۶/۶ درصد افزایش برخوردار است.

۲-۸. افزایش سایر دریافت‌ها بسیار ناچیز و معادل ۱/۵ درصد است.

۲-۹. مالیات سال ۱۳۸۴ نسبت به سال ۱۳۸۳ از ۲۷۹ درصد افزایش برخوردار است که در صورت حذف بند «ر» تبصره «۱۱» این افزایش به ۱۸/۶ درصد تقلیل می‌یابد.

۲-۱۰. سود سهام سال ۱۳۸۴ نسبت به سال ۱۳۸۳ از ۱۸۱/۵ درصد افزایش برخوردار است که در صورت حذف بند «ر» تبصره «۱۱» به ۱۴/۲ درصد کاهش مبدل می‌شود.

۲-۱۱. سایر حساب‌های تخصیص سود در سال ۱۳۸۴ نسبت به سال ۱۳۸۳ از ۹۱ درصد کاهش برخوردار است که حذف بند «ر» تبصره «۱۱» تأثیری بر آن به جای نمی‌گذارد.

۲-۱۲. بازپرداخت تسهیلات بانکی و سایر وام‌های داخلی از ۳۷/۹ درصد افزایش برخوردار است که حذف بند «ر» تبصره «۱۱»، تأثیری بر آن به جای نمی‌گذارد.

۲-۱۳. بازپرداخت وام‌های خارجی از ۸۲/۹ درصد افزایش برخوردار است که حذف بند «ر» تبصره «۱۱»، تأثیری بر آن به جای نمی‌گذارد.

۲-۱۴. وجوه اداره شده به میزان ۹۶۷,۳۹۹,۷۲۲ هزار ریال در سال ۱۳۸۴ مشخص شده و در ستون جداگانه‌ای ارائه شده است. این رقم در سال ۱۳۸۳ در ستون جداگانه نمایش داده نشده است لذا با سال قبل قابل مقایسه نیست.

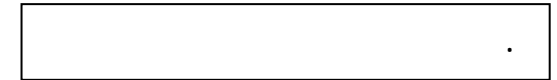
۲-۱۵. بازپرداخت ودیعه و دیون و سایر پرداخت‌ها از ۴۲/۵ درصد افزایش برخوردار است که حذف بند «ر» تبصره «۱۱» تأثیری بر آن به جای نمی‌گذارد.

۲-۱۶. هزینه‌های سرمایه‌ای (شامل اعتبارات طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای) از ۱۳/۸ درصد افزایش برخوردار است که حذف بند «ر» تبصره «۱۱»، تأثیری بر آن به جای نمی‌گذارد.

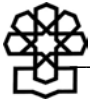
۲-۱۷. افزایش دارایی جاری از ۵۳/۸ درصد کاهش برخوردار است که حذف بند «ر» تبصره «۱۱»، تأثیری بر آن به جای نمی‌گذارد.

۱۸-۲. ذخیره استهلاک منظور در هزینه عملیات جاری از ۰/۸۴ درصد کاهش برخوردار است که حذف بند «ر»، تبصره «۱۱»، تأثیری بر آن به جای نمی‌گذارد. به طوری که ملاحظه می‌شود در جدول شماره ۲ (خلاصه کل منابع و مصارف بدون ارزش پایه نفت خام) که با فرض حذف بند «ر» تبصره «۱۱»، تنظیم شده، افزایش کل منابع و مصارف سال ۱۳۸۴ این قبیل دستگاه‌ها نسبت به رقم مشابه سال قبل معادل ۲۴/۷ درصد می‌باشد. به هر تقدیر به نظر می‌رسد پذیرش بند «ر» تبصره «۱۱» در قالب یک ماده واحده جداگانه که منجر به ارائه دلایل له و علیه تغییر روش موجود به روش مورد درخواست و آثار تبعی آن باشد به مصلحت نزدیک‌تر است. بالاخص که افزایش رقم مالیات و سود سهام (صرفاً حدود ۳۳ هزار میلیارد ریال) نباید محملی برای رسیدگی و تصویب امری با این اهمیت در قالب یک بند از یک تبصره بودجه یکساله محسوب شود.

در سال ۱۳۸۴ به سیاق قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور (بند «الف» تبصره «۲» در سال ۱۳۸۳) پیش‌بینی شده است که مبلغ ۲۴,۹۰۰ میلیارد ریال (شامل مالیات نفت)، به صورت علی‌الحساب (هر ماه معادل یک دوازدهم رقم مصوب) به‌عنوان مالیات عملکرد سال ۱۳۸۴ از کلیه شرکت‌های دولتی و بانک‌ها که در پیوست شماره ۲ قانون برای عملکرد آن‌ها سود ویژه پیش‌بینی شده، اخذ گردد. در بند «ث» تبصره «۱» لایحه بودجه سال ۱۳۸۴، مبلغ مزبور به ردیف ۱۱۰۱۰۲ قسمت سوم نسبت داده شده است. در حالی که مالیات علی‌الحساب منظور در ردیف ۱۱۰۱۰۲ صرفاً ۶,۴۰۰ میلیارد ریال است و مالیات عملکرد نفت به میزان ۱۸,۱۲۵/۴ میلیارد در ردیف ۱۱۰۱۰۶ قسمت سوم منظور شده لذا بند «ث» تبصره «۱» از این حیث نیاز به اصلاح دارد. در ضمن از آنجایی که کل مالیات سال ۱۳۸۴ مندرج در خلاصه کل منابع و مصارف پیوست

شماره ۲ معادل ۲۴,۲۵۸/۳ میلیارد ریال است در صورتی که رقم صحیح عملکرد نفت یعنی ۱۸,۱۲۵/۴ میلیارد ریال از آن کسر شود، رقم ردیف ۱۱۰۱۰۲ به مبلغ ۶,۱۳۲/۸ میلیارد ریال تقلیل داده می‌شود (به جای ۶,۴۰۰ میلیارد ریال فعلی)،

« » « »

علاوه بر پیش‌بینی اخذ مالیات سال ۱۳۸۴ به صورت علی‌الحساب طی سال ۱۳۸۴ (به جای وصول آن در سال ۱۳۸۵) به شرح بند فوق، در بند «ج» تبصره «۱» پیش‌بینی شده است که این قبیل دستگاه‌ها در سال ۱۳۸۴ علاوه بر پرداخت مالیات بر درآمد عملکرد سال ۱۳۸۳ (غافل از این‌که در سال ۱۳۸۳ مالیات مزبور حسب بند «الف» تبصره «۲» قانون بودجه ۱۳۸۳ به میزان ۶,۳۹۹/۳۶ میلیارد ریال به صورت علی‌الحساب دریافت شده است یا حداقل تا پایان سال جاری دریافت خواهد شد و این قسمت از عبارت این بند از تبصره به دلیل مزبور نیازمند اصلاح است)، معادل بیست درصد (۲۰٪) سود ابرازی (سود ویژه) سال ۱۳۸۳ خود را به‌عنوان مالیات اضافی و ده درصد (۱۰٪) سود ابرازی (سود ویژه) سال ۱۳۸۳ خود را نیز به حساب درآمد عمومی موضوع ردیف‌های ۱۱۰۱۰۱ و ۱۳۰۱۰۱ قسمت سوم قانون واریز نمایند. در ضمن وصول مالیات اضافی موضوع این بند تابع احکام مربوط و مقرر در قانون مالیات‌های مستقیم مصوب اسفند ماه سال ۱۳۶۶ و اصلاحیه‌های بعدی آن شناخته شده است. (در صورتی که سود سهام شرکت‌های سود ده نسل اول در سال ۱۳۸۳ که دریافت آن در سال ۱۳۸۴ حق مسلم دولت و جزیی از درآمدهای دولت می‌توانست باشد از قلم افتاده و محاسبه نشده است) نکاتی که در این مورد مطرح است به قرار زیرند:

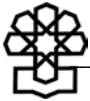
۱-۲. همان طور که یادآوری شد، متن تبصره با توجه به اخذ علی‌الحساب مالیات سال ۱۳۸۳ در سال ۱۳۸۳ (به جای سال ۱۳۸۴)، نیازمند اصلاح است.

۲-۲. ردیف ۱۱۰۱۰۱ به میزان ۶۶۵۷ میلیارد ریال معادل ۲۰٪ مالیات اضافی در ذیل بند «اول» مالیات اشخاص حقوقی قرار گرفته است لکن ۱۰ درصد بعدی مندرج در ردیف ۱۳۰۱۰۱ در ذیل بند «اول» سود سهام شرکت‌های دولتی در صفحه ۱۴۰ لایحه درج شده که با متن تبصره به ترتیب فوق مغایرت دارد. زیرا در انتهای متن بند مزبور بدون اشاره به سود سهام یا مالیات، حکم داده شده که وصول مالیات اضافی موضوع این بند شامل قانون مالیات‌های مستقیم است. لذا لازم است اولاً اگر ۱۰ درصد نیز مالیات تلقی شده، از ردیف ۱۳۰۱۰۱ حذف و به مبلغ ردیف ۱۱۰۱۰۱ یا یک ردیف جدید ذیل آن اضافه شود و ثانیاً اگر مقرر است کماکان در ردیف ۱۳۰۱۰۱ باقی بماند، عبارت انتهایی مورد اشاره که هر دوی این ارقام را (۲۰ درصد و ۱۰ درصد) مالیات تلقی کرده اصلاح شود و ثالثاً مراد از عبارت انتهایی مزبور آن است که این وجوه قابل بازپس گرفتن است (به استناد ماده (۲۴۲) قانون مالیات‌های مستقیم جدید).

ضمن آن‌که شرکت‌های مزبور را در تنگنای نقدینگی و احتمالاً مالی قرار خواهد داد. به علاوه بازپس گرفتن مبالغ مزبور مشمول پرداخت خسارتی به نرخ یک و نیم (۱/۵) درصد در ماه از تاریخ دریافت تا زمان استرداد است. نکته حائز اهمیت این است که به رغم اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم و کاهش نرخ مالیات به ۲۵ درصد، عملاً با اعمال مفاد بند مورد اشاره میزان مالیات به ۵۵ درصد افزایش داده شده است. لذا لازم است آثار تبعی این تصمیم مورد بررسی قرار گیرد. بالاخص که بند «ر» و زیر جزء (ب) بند «ز» همین تبصره، مالیات املاک و... را نیز مورد اصلاح قرار داده است.

اجزاء ۱ و ۲ بند «ب» تبصره «۱» لایحه بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور و نیز بند «پ» همان تبصره درخصوص اجازه انتشار اوراق مشارکت در چارچوب قانون اوراق مشارکت مصوب سال ۱۳۷۶ توسط شرکت‌های دولتی ذی‌ربط طرح‌های انتفاعی تملک

دارایی سرمایه‌ای نیمه تمام که در سال‌های ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ به اتمام می‌رسند و مجاز شناختن دولت به اختصاص اعتبارات بودجه عمومی همان طرح مندرج در پیوست قانون بودجه سال ۱۳۸۴ به پرداخت سود اوراق مشارکت طرح‌های مزبور است. باید توجه کرد که علی‌الاصول تعداد این قبیل طرح‌ها با مشخصات یاد شده یعنی نیمه‌تمام، قابل خاتمه در سال‌های ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ و انتفاعی که نام آن‌ها در پیوست لایحه بودجه سال ۱۳۸۴ وجود داشته و از اعتبارات بودجه عمومی اعتبار دریافت دارند، زیاد نیست و علی‌الاصول معطوف طرح‌های آب منطقه‌ای، برق منطقه‌ای و احتمالاً راه و ترابری است. در هر حال در صورت وجود چنین طرح‌هایی از یکسو و عدم پذیرش تضمین توسط دولت برای اوراق منتشره از سوی دیگر، صرفاً آن‌دسته از شرکت‌های دولتی خواهند توانست مبادرت به انتشار اوراق مشارکت کنند که طرح‌های نیمه تمام آن‌ها (که ضمناً قابل خاتمه در ۸۴ یا ۸۵ است) دارای توجیهاات کامل اقتصادی - فنی و مالی باشد و ضمناً تضمین کافی توسط شرکت متقاضی به بانک عامل داده شود. در ماده (۴) قانون اوراق مشارکت تصریح شده است که بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران طرح‌های مشمول این قانون به استثنای طرح عمرانی انتفاعی دولت موضوع ماده (۳) را که توسط شرکت‌های دولتی ارائه می‌شود بررسی نموده و در صورتی‌که دارای توجیهاات کامل اقتصادی و فنی و مالی باشد و تضمین کافی بدهد، مجوز انتشار اوراق مشارکت بدهد. لذا به نظر می‌رسد بند «پ» تبصره «۱» لایحه بودجه سال ۱۳۸۴ درصدد لغو استثنای ماده (۴) قانون مزبور بوده است. به هر تقدیر تصویب مجوزهای این چنین کلی، مبهم و نامشخص که منطبق بر شرایط قانون مزبور نیز نیست به مصلحت نمی‌باشد، بالاخص که حسب تبصره «۳» ماده (۴) مورد اشاره، حداکثر میزان (سقف) اوراق مشارکت قابل انتشار برای طرح‌های موضوع ماده مزبور در مورد هر یک از متقاضیان می‌باید متناسب با خالص دارایی‌های وی (مجموع دارایی‌های مجموع بدهی‌ها) باشد که در شرکت‌های دولتی در اکثر موارد مبلغ قابل

توجهی نخواهد بود، به‌ویژه برای آن دسته از شرکت‌هایی که مبادرت به تجدید ارزیابی دارایی‌های خود ننموده‌اند.

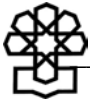
مبالغ موضوع بند «ج» تبصره «۸» در زمینه تأدیه قسمتی از دیون دولت از واگذاری سهام بخش دولتی به برخی دستگاه‌ها جمعاً ۱۰,۱۰۰ میلیارد ریال است. در حالی که در ردیف ۳۱۰۵۰۳ صفحه ۱۴۸ لایحه این مبلغ ۱۰,۰۰۰ میلیارد ریال و در صفحه ۳۸۸ ردیف ۱۰۱۰۰۱ نیز ۱۰,۰۰۰ میلیارد ریال درج شده است.

در

ضمن علی‌رغم آن‌که هنوز در مورد واگذاری سهام بانک‌های دولتی مجمع تشخیص مصلحت نظام، مصوبه‌ای صادر ننموده است، در جزء ۱ بند «ج» تبصره «۸»، تلویحاً فروش سهام قابل واگذاری بانک‌های دولتی پیش‌بینی گردیده که لازم است این مورد نیز تعیین تکلیف شود.

لازم به یادآوری است که این‌گونه احکام صرفنظر از ابهام مزبور، برنامه خصوصی‌سازی را از یکپارچگی و انسجام خارج نموده و وجود سازمان خصوصی‌سازی و سایر دست‌اندرکاران این امر را دچار ابهام می‌سازد. علاوه بر مورد فوق، یکی از پاراگراف‌های بند «ج» تبصره «۸» در خصوص مجاز شناختن شرکت‌های دولتی بدهکار به بانک‌های تجاری به واگذاری سهام و اموال خود به بانک‌های طلبکار و تسویه بدهی‌ها از مصادیق بارز این بهم‌ریختگی است.

در بند «ج» تبصره «۱۱»، تشکیل شرکت مستقل دولتی (منظور از مستقل نامشخص است) توسط شرکت توانیر برای هریک از نیروگاه‌هایی که قابلیت واگذاری به بخش غیردولتی را دارند، پیش‌بینی شده است. پیشنهاد و اجرای این حکم در قالب یک لایحه جداگانه، توصیه می‌شود بالاخص که واگذاری ۶۵ درصد سهام آن از طریق بورس مدنظر قرار گرفته و مشخص نشده است که سرمایه اولیه این شرکت‌ها که برای پذیرش در بورس حداقل ده میلیارد ریال است از چه محلی تأمین خواهد شد.

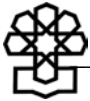
برابر مستندات موجود آن‌دسته از شرکت‌های دولتی که مشمول حکم طرح اخیر در رابطه با قیمتگذاری کالا و خدمات نگردیده‌اند، در سال ۱۳۸۴ کماکان ۱۰ درصد افزایش در نرخ‌های خود را پیش‌بینی و گروه دوم که کالا و خدماتی نظیر آب، برق، حامل‌های انرژی و خلاصه تمامی مواردی که در طرح مزبور پیش‌بینی شده را ارائه می‌دهند، بودجه خود را بدون افزایش قیمت پیش‌بینی و ضمن لایحه بودجه سال ۱۳۸۴ پیشنهادات افزایش نرخ را مطرح نموده‌اند. از آن‌جایی که علی‌الاصول در صورتی که تبصره‌ای پیشنهاد شده باشد، بودجه نیز بر اساس آن تدوین می‌شود، لذا لازم است این‌گونه موارد به طور مشخص و جداگانه در قالب بودجه‌های ارائه شده مشخص و مورد بررسی واقع گردند.

درخصوص ردیف ۳۱۰۵۰۱ - منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی (علی‌الاصول باید بخش نقدی مدنظر قرار گیرد، چرا که بخش غیرنقدی که به صورت جمعی - خرجی احتساب می‌شود و برای تأدیه دیون دولت اختصاص داده می‌شود در ردیف ۳۱۰۵۰۲ درج شده است)، لازم است با توجه به ماده (۸) قانون برنامه چهارم توسعه روشن شود که آیا ۲۰ درصد مالیات و ۱۰ درصد سود سهام در رقم ۵,۰۰۰ میلیارد ریال منظور شده یا به صورت کلی در رقم موضوع بند «ث» تبصره «۱» (صرفنظر از اشکالاتی که بر نحوه محاسبه و درج آن مطرح است) آمده است. ضمناً آیا مبلغ مزبور تمامی ۱۰۰ درصد وجوه بوده و یا ۲۰ درصد و ۱۰ درصد آن به عنوان مالیات و سود سهام به خزانه برگشت و رقم مزبور ۷۰ درصد باقیمانده است؟ ضمناً اگر مبلغ مزبور ۷۰ درصد باقیمانده است، نحوه بازپرداخت آن به شرکت‌های ذی‌مدخل ضمن لایحه بودجه سال ۱۳۸۴ چگونه دیده شده است و در کدام ردیف‌ها به شرکت‌های ذی‌ربط برگشت می‌شود. زیرا حسب ماده (۸) مورد اشاره مقرر است وجوه حاصل از فروش سهام شرکت‌های دولتی در حساب خاصی نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به نام خزانه‌داری کل کشور متمرکز و به

حساب‌های مربوط منتقل شود. لذا به نظر می‌رسد لایحه از این حیث نیز واجد اشکال بوده و نیازمند اصلاح است. بالاخص که به قرار اطلاع واصله مبلغ مزبور مجموع ۳۰ درصد (۲۰ درصد مالیات و ۱۰ درصد سود سهام) است و ۷۰ درصد آن محاسبه نشده است. از آنجایی که ردیف مزبور فاقد توضیحات و مشخصات لازم است لذا شرکت‌های مادر تخصصی و خزانه در اجرای بودجه سال ۱۳۸۴ برای دریافت ۷۰ درصد سهام خود از خزانه دچار اشکال خواهند شد. چون خزانه با توجه به عنوان ردیف مزبور مبلغ آن را تمامی ۱۰۰ درصد تلقی خواهد کرد. به‌طور نمونه درآمد سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران در ردیف ۲۳۴۵۰۰ برای سال ۱۳۸۴ معادل ۵,۶۰۰ میلیارد ریال و درآمد سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران معادل ۴,۶۵۰ میلیارد ریال است و مشخص نیست که چه میزان از این درآمد مربوط به فروش سهام بوده و آیا با کسر ۲۰ درصد و ۱۰ درصد است و یا بدون آن. ضمناً شرکت ملی صنایع پتروشیمی نیز درآمدی معادل ۴,۱۰۲ میلیارد ریال دارد. بنابراین از مجموع درآمد این سه شرکت به تنهایی (بدون اقساط سال‌های قبل از فروش سهام)، حدود ۱۲,۰۰۰ میلیارد ریال مربوط به فروش سهام است و لذا مبنای محاسباتی رقم ۵,۰۰۰ میلیارد ریال باید مورد سؤال واقع شود.

در بند «پ» تبصره «۴»، علاوه بر تغییر نام شرکت شهرک‌های صنعتی خراسان به خراسان رضوی، پیش‌بینی تشکیل ۲ شرکت شهرک‌های صنعتی خراسان جنوبی و خراسان شمالی در چارچوب قانون تأسیس و اصلاحیه آن پیشنهاد و بر اساس آن بودجه لازم برای این دو شرکت جدید در پیوست شماره ۲ ارائه شده است. اولاً، مادام که اساسنامه این دو شرکت تصویب نشده، «شرکت در شرف تأسیس» محسوب می‌شوند و نمی‌توانند بودجه دریافت نمایند، ثانیاً با توجه به ماده (۷) قانون برنامه چهارم توسعه، امر تصویب و اصلاح اساسنامه شرکت‌های دولتی با مجلس می‌باشد و لذا این تبصره از این حیث نیز نیازمند اصلاح است.

شرکت‌های موضوع بند «ج» ماده (۷) قانون برنامه چهارم توسعه (همان بند «ج» ماده (۴) قانون برنامه سوم توسعه)، صرفاً طی مدت تعیین شده در هیأت واگذاری برای واگذاری، مشمول مقررات حاکم بر شرکت‌های دولتی نخواهند بود و در چارچوب قانون تجارت اداره می‌شوند. لذا جای این سؤال باقی است که این‌دسته از شرکت‌ها چگونه مشخص شده و آیا بودجه آن‌ها به سیاق قانون بودجه سال ۱۳۸۳ در ماده واحده نیامده است یا این که کماکان بلا تکلیف است. از آنجایی که مشاهده می‌شود که در پیوست شماره ۲ لایحه بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور، بعضاً اسامی این‌دسته از شرکت‌ها که با علامت ستاره در پیوست شماره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور مشخص گردیده بودند، بدون درج ستاره در پیوست شماره ۲ سال جاری اضافه و در مواردی نیز کلاً حذف شده‌اند، لازم است در ابتدای برنامه چهارم توسعه، رویه واحدی برای این قبیل شرکت‌ها اتخاذ و اعمال شود.

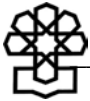
مقرر بوده است از ابتدای سال ۱۳۸۴ شرکت سهامی شیلات ایران حسب قانون تأسیس سازمان شیلات ایران مصوب ۱۳۸۳/۳/۹، به همراه شرکت‌های وابسته به آن منحل اعلام شود. به‌رغم قانون مزبور مشاهده می‌شود که از یکسو در ردیف ۱۵۱۲۰۰ صفحه ۳۶۱ لایحه، سازمان شیلات ایران با اعتباری معادل ۱۸۵/۶۹ میلیارد ریال درج گردیده و از سوی دیگر در صفحه ۳۶۲ لایحه، ردیف شرکتی آن با شماره ۲۰۱۵۰۰ درج و معادل ۱۹۸ میلیارد ریال اعتبار جهت طرح تملک دارایی سرمایه‌ای آن پیش‌بینی شده است. این در حالی است که در صفحات ۵۵ الی ۶۹ پیوست شماره ۲ لایحه بودجه سال ۱۳۸۴، بودجه این شرکت منعکس نگردیده است. از آنجایی که با توجه به قانون مورد اشاره، شرکت شیلات ایران نباید موجودیت داشته باشد، لایحه از این حیث نیازمند اصلاح است. بالاخص که در صفحه ۴۴۹ آن (جدول ۱۷)، در ردیف ۱۴، کماکان نام شرکت سهامی شیلات در رابطه با بند «ج» ماده (۸۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت آن‌هم برای سال ۱۳۸۳ (علی‌رغم آن‌که جدول ۱۷

مربوط به لایحه ۱۳۸۴ است) درج و اهداف لازم برای آن بر شمرده شده است که این قسمت نیز نیازمند اصلاح است.

شرکت سهامی سازمان صنایع دستی ایران نیز یکی دیگر از مواردی است که قانون تشکیل مؤسسه دولتی تحت نام سازمان صنایع دستی ایران برای تحویل گرفتن وظایف حاکمیتی آن (شرکت مادر تخصصی سازمان صنایع دستی ایران) به تصویب رسیده است (لکن در این قانون تکلیف سازمان به جای مانده روشن نشده است). بدین لحاظ هم در ردیف ۱۴۴۹۰۰ سازمان صنایع دستی در قالب مؤسسه دولتی آمده است و هم در پیوست شماره ۲ در ردیف ۲۶۳۰۰۰ برای شرکت مزبور بودجه شرکتی تهیه و ارائه شده است. جای تعجب این جا است که این شرکت به جای طی مسیر تعیین مدیر تصفیه، از شرکتی زیانده به شرکتی سربه‌سر تبدیل شده و ۲۱/۶۶۲ میلیارد ریال کمک زیان آن حذف شده است. به علاوه مبلغ قابل توجهی در منابع سرمایه‌ای آن به عنوان سایر دریافت‌ها (معادل ۱۹۰/۷۷۴ میلیارد ریال) آمده است که ماهیت آن نامشخص بوده و مقرر است به مصرف بازپرداخت دیون برسد. لازم است در این خصوص بررسی ویژه معمول و اتخاذ تصمیم شود.

در قانون برنامه سوم توسعه به دلیل عدم پذیرش مفاد ماده (۱۹) قانون مزبور از سوی سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران، معادل ۵۰ درصد وجوه واریزی، همه ساله تحت عنوان طرح تملک دارایی سرمایه‌ای از محل منابع عمومی دولت تأمین و به شرکت‌های مزبور تحت عنوان موضوع فروش سهام پرداخت می‌گردید (ردیف‌های ۵۰۳۶۴۸ و ۵۰۳۶۳۵ صفحات ۱۱۰۱ و ۱۱۰۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور). از آنجایی که ماده (۱۹) قانون برنامه سوم ضمن ماده (۸) قانون برنامه چهارم توسعه اصلاح و صرفاً ۲۰ درصد آن به عنوان مالیات علی‌الحساب و ۱۰ درصد به عنوان سود سهم دولت در شرکت مادر تخصصی احتساب و ۷۰ درصد مابقی به حساب شرکت مادر تخصصی

نی‌ربط واگذار می‌شود، لذا درج ردیف‌های مزبور در سال ۱۳۸۴ به شماره‌های ۵۰۳۶۳۵ و ۵۰۳۶۴۸ صفحه ۳۸۲ لایحه بودجه سال ۱۳۸۴ به ترتیب معادل ۴۰۰ میلیارد ریال و ۴۰۰ میلیارد ریال محل ابهام است (لازم به یادآوری است که با توجه به حکم ماده (۸) قانون برنامه سوم توسعه، لازم است حتی در حکم بند «ث» تبصره «۱» لایحه بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور نیز تجدید نظر شود زیرا این تبصره حکم قانونی را رد کرده است).

متأسفانه به‌رغم آن‌که هنوز سازمان صنایع دفاع و سازمان بنادر و کشتیرانی که هر دو مؤسسه انتفاعی وابسته به دولت هستند، تعیین تکلیف نشده‌اند (یعنی یا اساسنامه تبدیل به شرکت شدن را ارائه نمایند یا مؤسسه دولتی محسوب شوند - حسب ماده (۱۳۰) قانون محاسبات عمومی و تبصره ذیل آن)، مشاهده می‌شود که اشتباه سال ۱۳۸۳ در لایحه بودجه سال ۱۳۸۴ نیز تکرار شده و در صفحه ۲۹۴ لایحه در مقابل ردیف ۳۰۰۵۰۰ برای سازمان صنایع دفاع ۱۰ درصد سود سهام شرکت‌های دولتی محاسبه شده است.

در صورتی که برای دریافت این مبلغ از سازمان صنایع دفاع اولاً به تبصره نیاز است زیرا مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مشمول پرداخت سود سهام نمی‌باشند (زیرا سرمایه آن‌ها در قالب سهام نیست) و ثانیاً باید به جای درج مبلغ سود سهام آن به همراه سود سهام شرکت‌ها در خلاصه منابع و مصارف، سود سهام مزبور مقابل ردیف سهم دولت از سود مؤسسات انتفاعی درج شود، در غیر این صورت و در نبود تبصره، احتساب رقم مزبور فاقد مجوز قانونی است.

در پیوست شماره ۲، با توجه به ادغام دفاتر کشاورزی و منابع طبیعی با دفتر منابع آب، لازم بوده است که در صفحه ۵۵ به بعد پیوست شماره ۲، بلافاصله بودجه آب‌های منطقه‌ای درج شود، در حالی که به علت عدم پیش‌بینی به موقع در پرنیت فرم‌ها، مشاهده می‌شود که بودجه شرکت‌های آب منطقه‌ای در صفحه ۱۵۱ به بعد

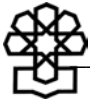

آمده است. لازم است حداقل در چاپ قانون، این اصلاح اعمال شود که امکان مشاهده یکجای بودجه‌های امور مزبور فراهم گردد.

در پیوست شماره ۲، ردیف‌های متعددی در اجرای مواد (۱۱) و (۱۲) قانون تأسیس وزارت فناوری اطلاعات و ارتباطات بابت پرداخت به مرکز تحقیقات و سازمان فضایی اضافه شده است. بررسی مجموع وجوهی که به ۲ مرکز مزبور پرداخت می‌شود نیاز به بررسی و اتخاذ تصمیم دارد.

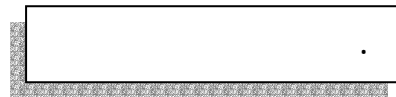
به‌رغم آن‌که سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران صرفاً از حیث رعایت قانون محاسبات عمومی، در حکم شرکت دولتی است، لکن همه ساله بودجه آن در پیوست شماره ۲ تحت نام شرکت‌های دولتی منعکس و کمک زیان یا یارانه دریافتی نیز به همین اعتبار به آن پرداخت می‌شود. جای سؤال است که اولاً چرا در لایحه بودجه سنواری صرفاً در تنظیم منابع و مصارف دستگاه‌های اجرایی، نام این شرکت آورده می‌شود و از سایر شرکت‌ها نامی به میان نمی‌آید، بالاخص که تمامی شرکت‌های دولتی، دستگاه اجرایی محسوب می‌شوند و ثانیاً چرا رقم کمک زیان (یارانه) سال ۱۳۸۴ سازمان مزبور در صفحه ۳۷۳ معادل ۱,۶۹۱/۲۵۰ میلیارد ریال و در صفحه ۸۵ آن معادل ۱,۶۹۹/۴۵۸ میلیارد ریال است؟ در ضمن حسب نظام طبقه‌بندی آمارهای مالی دولت GFS یارانه یا کمک زیان شرکت‌های دولتی می‌باید در مقابل یارانه و به‌صورت یک قلم آورده شود. در صورتی‌که در صفحه ۳۷۳ به اشتباه رقم مزبور به جبران خدمت کارکنان، یارانه و رفاه اجتماعی اختصاص یافته است که نیازمند اصلاح است. همچنین سازمان مرکزی تعاون روستایی ردیف ۲۰۰۱۰۰ صفحه ۳۶۲ و ردیف‌های ۲۶۲۰۰۱ و ۲۶۶۵۰۰ و ۲۸۰۹۶۱ صفحه ۳۷۲ و ردیف ۲۸۲۵۰۰ صفحه ۲۷۳ نیز واجد همین اشکال است که باید اصلاح شود.

حسب قانون تجارت، شرکت‌های در حال تصفیه دارای شخصیت حقوقی هستند و پس از ختم تصفیه و اعلام انحلال، شخصیت حقوقی آن‌ها زایل می‌شود. اما دلیل

ضرورت تسریع در امر تصفیه، به‌طور متداول بودجه این قبیل شرکت‌ها در لوایح بودجه سنواری درج نمی‌شود. لکن در مورد دو شرکت سهامی چای کشور ردیف ۲۶۲۰۰۰ و غله کشور ردیف ۲۶۱۰۰۰ که هر دو در حال تصفیه هستند این امر مورد عمل واقع نشده است. در ضمن در پیوست ۲ لایحه بودجه سال ۱۳۸۴ یازده شرکت از شرکت‌های زیر مجموعه وزارت بازرگانی تغییر نام داشته‌اند همچون شرکت بهمن گستر بیستون و بهمن غرب که به غله بازرگانی منطقه ۹ و غله و بازرگانی منطقه ۸ تغییر نام داده‌اند. لازم است دلایل و مستندات این تغییر نیز بررسی شود.

در پیوست ۲ بابت بازپرداخت وام موضوع ماده (۳۲) قانون برنامه و بودجه طی سال ۱۳۸۴ مبلغ ۲۴۴/۶۲۹ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است که در مقابل اعتبار طرح تملک دارایی سرمایه‌ای سال ۱۳۸۴ به میزان ۳۰,۵۵۳/۱۶۳ میلیارد ریال بسیار ناچیز است. اگر چه دلیل آن اجرای طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش انرژی (عمدتاً نفت و گاز و برق) از محل عوارض و تلقی آن‌ها به‌عنوان منابع داخلی و نیز متعلق ساختن اموال و دارایی‌های ناشی از اجرای طرح‌های عمرانی غیرانتفاعی از زمان تصویب قانون محاسبات عمومی سال ۱۳۶۶ تاکنون به دستگاه بهره‌بردار است، لکن اخذ گزارش‌هایی در این راستا که به شفافیت و تعیین تکلیف این‌گونه طرح‌ها بیانجامد، کارساز است.

- از آنجایی که بودجه شرکت‌های دولتی طبق قانون محاسبات عمومی سال ۱۳۶۶، به تصویب مجلس محترم شورای اسلامی می‌رسد، لذا هماهنگی اقلام آن بالاخص در بخش حساب‌های سرمایه‌ای با برنامه‌های توسعه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. ضمن آن‌که اکثر شرکت‌های مادر تخصصی به نحوی از انحاء، از

منابع عمومی دولت به صورت کمک زیان (یارانه) یا طرح تملک دارایی سرمایه‌ای استفاده می‌نمایند لذا قانوناً وظیفه نظارتی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ایجاب می‌کند که بر عملیات آن‌ها از این ابعاد (منابع عمومی دولت و نه منابع داخلی)، نظارت نماید. در ضمن وزارت امور اقتصادی و دارایی به‌عنوان مسئول امور اقتصادی و صاحب جمع اموال دولت عضو تمامی مجامع عمومی این‌گونه شرکت‌هاست در نتیجه این دو سازمان و وزارتخانه که کم‌تر از سایر اعضای مجمع عمومی دچار بخشی‌نگری می‌باشند، بعضاً سخت‌گیری‌هایی را در مورد تصمیمات متخذه در مجامع عمومی به عمل می‌آوردند که خوشایند شرکت‌های مزبور نیست. لذا شرکت‌های مورد اشاره در عمل صرفاً مبادرت به اخذ امضای سایر اعضای مجمع عمومی (علاوه بر اولین امضا که مربوط به ریاست مجمع است و دستگاه متبوع محسوب می‌شود) نموده و می‌توانند حتی صورتجلسات را برای امضا به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی ارائه هم نمایند. از آنجایی که با رعایت اکثریت نسبی برای اعتبار بخشیدن به صورتجلسه، عملاً حقوق نمایندگی دولت در این‌گونه شرکت‌ها نادیده انگاشته می‌شود (با حذف ۲ امضا از ۵ امضا یا ۷ امضا)، لذا جهت جلوگیری از تضییع حقوق دولت و ارتقای نقش نظارتی دستگاه‌های مزبور مورد اشاره پیشنهاد می‌شود متن ذیل به‌عنوان یک بند به تبصره «۱۹» الحاق شود.

...

- از زمان تصویب قانون برنامه و بودجه (سال ۱۳۵۱) تاکنون طرح‌های انتفاعی متعددی توسط دستگاه‌های اجرایی که عمدتاً شرکت‌های دولتی بوده‌اند، به اجرا درآمده است. از آنجایی که اعتبار طرح‌های عمرانی انتفاعی حسب ماده (۳۲) قانون مزبور وام تلقی می‌شود، لذا قانون برنامه و بودجه به گونه‌ای طراحی شده که اعتبار این‌گونه سرمایه‌گذاری‌ها با احتساب سود متعلقه به خزانه برگشت شده و مجدداً برای سرمایه‌گذاری‌های جدید دیگر مورد استفاده واقع شود. متأسفانه ضوابط موضوع بند «۷» ماده (۳) قانون برنامه و بودجه دایر بر چگونگی انعقاد قرارداد، وام، تعیین بهره‌بردار، تعیین نرخ سود متعلقه، زیان ناشی از علل اقتصادی یا اجتماعی و اعمال سیاست‌های دولت در قیمتگذاری کالا و خدمات تولیدی حاصل از اجرای طرح‌های عمرانی انتفاعی، زمان شروع بازپرداخت و مدت آن، تا ۱۳۷۶/۸/۱۹ به تصویب شورای محترم اقتصاد نرسیده بود، لذا دستگاه‌های مربوط با خاطری آسوده مبادرت به اخذ وام برای طرح‌های عمرانی انتفاعی می‌نمودند به این امید که ضوابطی در کار نبوده و نهایتاً قراردادی هم برای بازپرداخت متصور نیست. لکن علی‌رغم تصویب (با تأخیر) ضوابط مربوط و برخلاف تأکیدی که دولت به‌هنگام تدوین لوایح بودجه سنواتی برای پیش‌بینی مبالغ مربوط به بازپرداخت این‌گونه وام‌ها به عمل آورده و حتی در ستون‌های پیوست شماره ۲ قوانین (پیوست شماره ۳ در سال‌های گذشته) یا لوایح بودجه ستون خاصی را برای بازپرداخت مزبور پیش‌بینی نموده، کماکان گزارش دقیقی از وضعیت بسیاری از طرح‌های انتفاعی خاتمه یافته به لحاظ انعقاد قرارداد در دست نیست. در صورتی که لازم است حداقل دولت بداند روی این منبع به عنوان بخشی از درآمد خود می‌تواند حساب کند یا خیر؟ لذا به منظور تعیین تکلیف

این مقوله و اجرای ماده (۳۲) قانون برنامه و بودجه پیشنهاد می‌شود متن زیر به‌عنوان یک بند به تبصره «۲۰» اضافه شود:

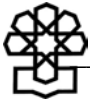
....

()

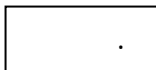
()

- تصویب بودجه شرکت‌های دولتی که در قالب شرکت‌های مادر تخصصی طی برنامه سوم توسعه ساماندهی شده‌اند با مجلس شورای اسلامی و اصلاح بودجه آن‌ها تا ۸/۱۵ هر سال با مجامع عمومی ذی‌ربط می‌باشد (منوط به شرایط مصرح در ماده (۲) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت). به منظور ضمانت اجرایی بخشیدن به بودجه‌های مصوب یا اصلاح بودجه‌های احتمالی، در ماده (۲) مورد اشاره، تکالیفی بر عهده بازرس قانونی شرکت‌ها گذارده شده است به این امید که شرکت‌ها به بودجه خود پای‌بند بوده و شفافیت مالی را مدنظر قرار دهند. متأسفانه در مجامع عمومی شرکت‌های مزبور دیده می‌شود که صرفاً یک خط یا یک جدول بدون توضیح به این امر اختصاص داده می‌شود که به لحاظ محتوایی فاصله بسیاری با تکلیف مزبور دارد. پیشنهاد می‌شود متن زیر به‌عنوان یک بند به تبصره «۲۰» اضافه شود:

....

۳-۴. در برنامه سوم توسعه اعطای تسهیلات و کمک‌های مالی و فنی از طریق وجوه اداره شده توسط بانک‌های تخصصی و توسعه‌ای (ماده (۶۵) قانون مزبور) تجویز و همچنین سرمایه‌گذاری مولد و اعطای کمک‌های مالی و فناوری برای ارتقای سطح طراحی، مهندسی ساخت تجهیزات، نمونه‌سازی ماشین‌آلات مطالعات و عملیات اکتشافی و معدنی از محل بودجه عمومی در قالب وجود اداره شده نزد بانک‌ها برای طرح‌های مورد تأیید وزارتخانه‌های صنایع، معادن و فلزات، نیرو و نفت با تعیین سهم حمایت دولت در قالب کمک بلاعوض و یارانه سود انتظاری، مجاز شناخته شده، در ضمن مقرر شده است که مانده وجود فوق‌الذکر در آخر برنامه و نیز اقساط بازپرداخت شده از محل تسهیلات مذکور پس از برنامه به حساب افزایش سرمایه بانک‌های تخصصی منظور و معادل آن از بدهی دولت به نظام بانکی کسر شود (به استناد ماده (۶۸) قانون مزبور اجرای طرح‌های مورد تأیید مجامع عمومی شرکت‌های تابعه وزارتخانه‌های پست و تلگراف و تلفن، صنایع، معادن و فلزات، نیرو و نفت، از محل منابع داخلی در قالب وجود اداره شده نزد بانک‌ها و پرداخت مابه‌التفاوت نرخ سود از منابع داخلی نیز مجاز شناخته شده که مقوله تبصره پیشنهادی نیست). از آنجایی که عملکرد این تبصره در تعیین افزایش سرمایه دولت در بانک‌های تخصصی و تعیین رقم کاهش بدهی دولت به نظام بانکی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و در ضمن در گزارش نظارت سال چهارم برنامه سوم توسعه نیز به جزئیات لازم در این رابطه پرداخته نشده است (به‌رغم تکلیف ماده (۱۹۸) قانون برنامه سوم

توسعه)، لذا پیشنهاد می‌شود متن زیر به‌عنوان یک بند به تبصره «۱» یا «۲۰» اضافه شود:

....

()

+۶۳/۱	هزینه عملیات جاری	+۷۱/۱	درآمدهای عملیاتی
—	سهام دولت از سود مؤسسات انتفاعی	-۱	از محل اعتبارات هزینه‌ای
+۲۷۹	مالیات	+۴۶/۷	از محل اعتبارات تملک‌داری سرمایه‌ای
+۱۸۱/۵	سود سهام	-۶/۳	تسهیلات بانکی و سایر وام‌های داخلی
-۹۱	سایر حساب‌های تخصیص سود	+۲۴/۸	وام‌های خارجی
+۳۷/۹	بازپرداخت تسهیلات بانکی و سایر وام‌های داخلی	+۹۶/۶	استفاده از دارایی‌های جاری
+۸۲/۹	بازپرداخت وام‌های خارجی	+۱/۵	سایر دریافت‌ها
—	وجوه اداره شده		
+۴۲/۵	بازپرداخت ودیعه و دیون و سایر پرداخت‌ها		
+۱۳/۸	هزینه‌های سرمایه‌ای		
-۵۳/۸	افزایش دارایی‌های جاری		
+ /			
-۰/۸۴	کسر می‌شود: ذخیره استهلاک منظور در هزینه عملیات جاری		
+ /		+ /	

* در سال ۱۳۸۴ ستون وجوه اداره شده با مبلغی معادل ۹۶۷,۳۹۹,۷۲۲ هزار ریال در مصارف اضافه شده که در

سال ۱۳۸۳ این ستون وجود نداشته است.

()			
+۲۵/۴	هزینه عملیات جاری	+۲۹	درآمدهای عملیاتی
—	سهام دولت از سود مؤسسات انتفاعی	-۱	از محل اعتبارات هزینه‌ای
+۱۸/۶	مالیات	+۴۶/۷	از محل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای
-۱۴/۲	سود سهام	-۶/۳	تسهیلات بانکی و سایر وام‌های داخلی
-۹۱	سایر حساب‌های تخصیص سود	+۲۴/۸	وام‌های خارجی
+۳۷/۹	بازپرداخت تسهیلات بانکی و سایر وام‌های داخلی	+۹۶/۶	استفاده از دارایی‌های جاری
+۸۲/۹	بازپرداخت وام‌های خارجی وجوه اداره شده	+۱/۵	سایر دریافت‌ها
+۴۲/۵	بازپرداخت ودیعه و دیون و سایر پرداخت‌ها		
+۱۳/۸	هزینه‌های سرمایه‌ای		
-۵۳/۸	افزایش دارایی‌های جاری		
+ / -۰/۸۴	کسر می‌شود: ذخیره استهلاک منظور در هزینه عملیات جاری		
+ /		+ /	

:

: درباره لایحه بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور (۳) بررسی وضعیت شرکت‌های

دولتی

: مطالعات برنامه و بودجه

: ناهید حکیم شوشتری - محمد رضا مجلل

: محمد قاسمی

: کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات

—:

:

۱. شرکت‌های دولتی (State-Owned Enterpris)

۲. لایحه بودجه ۱۳۸۴ (Budget Bill 1384)

:

۱. قانون بودجه ۱۳۸۳ کل کشور

۲. لایحه بودجه ۱۳۸۴ کل کشور